

بررسی تأثیر ویژگی‌های شرکت بر کیفیت حسابرسی در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران

فاطمه مسافری نژاد مقدم^۱

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۰۴/۰۶ تاریخ چاپ: ۱۳۹۸/۰۴/۳۱

چکیده

هدف اصلی این تحقیق، بررسی تأثیر ویژگی‌های شرکت بر کیفیت حسابرسی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد. این پژوهش از نظر رابطه بین متغیرها علی، از نظر هدف، کاربردی و از نظر روش، توصیفی - پس رویدادی می‌باشد که در آن برای آزمون فرضیه‌ها از اطلاعات تاریخی شرکت‌ها و روش‌های آماری استفاده شده است. در این پژوهش از روش داده‌های تابلویی جهت تخمین مدل استفاده شد. جامعه آماری این پژوهش کلیه شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران در سال ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۵ است؛ و تعداد نمونه آن به روش حذف سیستماتیک ۱۲۷ شرکت انتخاب شد. برای بررسی رابطه بین متغیرها، از ضریب همبستگی پیرسون، استفاده گردید. برای برآورد مدل از آزمون F لیمر و هاسمن برای انتخاب بهترین مدل از میان داده تابلویی، اثرات ثابت و اثرات تصادفی استفاده می‌شود؛ و جهت آزمون فرضیه نیز از رگرسیون استفاده شد. در این پژوهش تأثیر پنج عامل ویژگی شرکت در قالب سه متغیر، ساختاری (اندازه شرکت و اهرم)، نظارتی (استقلال هیئت‌مدیره، اندازه هیئت‌مدیره) و عملکردی (سودآوری)، مورد بررسی قرار می‌گیرد. نتایج این بررسی نشان می‌دهد که اندازه هیئت‌مدیره و استقلال هیئت‌مدیره با کیفیت حسابرسی، رابطه مثبت و معناداری وجود دارد همچنین متغیرهای سودآوری، اندازه شرکت و اهرم مالی با کیفیت حسابرسی رابطه مثبت و معنی‌داری دارند.

واژگان کلیدی

ویژگی شرکت، کیفیت حسابرسی، اندازه هیئت‌مدیره، استقلال هیئت‌مدیره، اندازه شرکت، اهرم مالی، سودآوری

^۱ کارشناسی ارشد حسابداری، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد آستارا، آستارا، ایران (*نویسنده مسئول:

۱. مقدمه

در دنیای امروز مدیریت نقش تعیین کننده‌ای در افزایش بازدهی و بهره‌وری شرکت‌ها دارد. از میان چهار عامل کلیدی موفقیت در سازمان‌ها، شامل نیروی کار، سرمایه، مواد اولیه و مدیریت، امروزه نقش مدیریت بیش از هر زمان دیگری اهمیت یافته است (دیانتی دیلمی، مرادزاده فرد و مظاهری، ۱۳۹۲). ویژگی‌های فردی مدیرعامل، ارزش شرکت را تحت تأثیر قرار می‌دهد (هامبریک و ماسون، ۱۹۸۴). مطابق با تئوری رده‌بلا، ویژگی‌های فردی مدیران در تصمیم‌های استراتژیک آن‌ها نقش بسزایی دارد و انتخاب‌های مهم در شرکت از ویژگی‌های ذاتی تصمیم‌گیرندگان، ازجمله مدیرعامل نشئت می‌گیرد (هامبریک و ماسون، ۱۹۸۴). این ویژگی‌ها (مانند سن، تحصیلات و تجربه) گرایش‌ها و توانایی آن‌ها را نشان می‌دهد (جائو و لین، ۲۰۰۹) از طرفی، یکی از مباحث اصلی تئوری ذینفعان مربوط به دیدگاه مدیران نسبت به مدیریت و چگونگی اداره شرکت است (دونالدسون و پرستن، ۱۹۹۵؛ کالان و توماس، ۲۰۱۱).

گزارش‌های مالی همواره باید برای کمک به کاربران در تصمیم‌گیری، اطلاعات قابل اعتمادی را ارائه نمایند. گزارش مالی بایستی در بردارند اطلاعات مربوط، قابل اعتماد، قابل مقایسه و قابل فهم باشد (کاماروزمن و همکاران، ۲۰۰۹). قابل اعتماد بودن مربوط به کیفیت اطلاعات است و این اطمینان را ایجاد می‌کند که اطلاعات منطقاً عاری از خطا و تعصب است و صادقانه هر آنچه را که انتظار می‌رود بیان کند بازگو می‌نماید.

هر شرکت از یک مجموعه ویژگی‌هایی برخوردار است که تا اندازه زیادی با نوع و ماهیت آن در ارتباط می‌باشد. فعالیت‌های تجاری مختلف از پیچیدگی، چرخه عملیاتی، ریسک، بازده، سرمایه، منابع مالی، اهداف و مأموریت‌های متفاوتی برخوردار هستند و بدیهی است که محیط اطلاعاتی و گزارشگری به میزان فراوانی متأثر از نوع فعالیت تجاری و ویژگی‌های حاکم بر آن می‌باشد. در این تحقیق سعی شده تا تأثیر هر یک از ویژگی‌های شرکت (ساختاری، نظارتی و عملکردی)، بر کیفیت حسابرسی موردبررسی قرار گیرد. ازاین‌رو محقق در نظر دارد به این سؤال پاسخ دهد که آیا ویژگی‌های شرکت بر کیفیت حسابرسی تأثیر معناداری دارد؟

۲. مبانی نظری و ادبیات پژوهش

۲-۱. بیان جنبه‌های نظری پژوهش

اختیار و قدرت تصمیم‌گیری در شرکت‌های سهامی عام که ناشی از ابتکار عمل و سرمایه بخش خصوصی است در حیطه و کنترل گروه‌هایی از طبقات مدیریت است. مدیرانی که اقتصاد کشور تحت نفوذ تصمیمات آن‌ها است و برنامه‌ریزی بنگاه‌ها را به نحوی انجام می‌دهند که چه‌بسا با منافع طبقه سهامدار و یا حتی اقتصاد ملی در تضاد باشد. با آغاز انقلاب صنعتی در قرن نوزدهم و با توسعه شرکت‌های سهامی، انبوه سرمایه‌گذارانی به وجود آمدند که در اداره واحدهای اقتصادی نقش مستقیمی نداشتند و تنها از طریق انتخاب هیئت‌مدیره و نظارت بر آن‌ها بر اداره واحد اقتصادی همت می‌گمارند. حاصل این فرآیند، تفکیک مالکیت از مدیریت شرکت‌ها بود. با جدایی مالکیت از مدیریت این امکان بالقوه وجود دارد که مدیران تصمیماتی را اتخاذ کنند که در جهت منافع آنان و در جهت عکس منافع سهامداران باشد (ولپورو خرم، ۱۳۹۰). این تفکر منجر به پیدایش تئوری نمایندگی شد.

با شکل‌گیری رابطه نمایندگی، افراد ذینفع جهت همسو ساختن منافع سایرین با خود یا به حداقل رساندن آثار ناشی از تضاد منافع باید متحمل هزینه‌های نمایندگی شوند. مدیر که در کانون این تضاد منافع قرار دارد، با ارائه اطلاعات مالی

شرکت سعی می‌کند تا هزینه‌های نمایندگی را کاهش دهد؛ اما به علت اختیارات مدیریت و نیاز به نظارت بر عملکرد مدیر، قضاوت کارشناسانه حسابرس مستقل مطرح می‌شود (رجبی، ۱۳۸۵).

کیفیت حسابرسی در اغلب پژوهش‌های تجربی انجام‌شده پیرامون کیفیت حسابرسی به‌نوعی در رابطه با ریسک حسابرسی تعریف شده است. ریسک حسابرسی آن ریسکی است که حسابرس درباره صورت‌های مالی حاوی تحریف با اهمیت، نظر نامعتبر ارائه کند. برای مثال، دی آنجلو ۱۹۸۱ کیفیت حسابرسی را به‌عنوان احتمال ارزیابی بازار از (الف) تحریف‌های بااهمیت موجود در صورت‌های مالی که توسط حسابرس کشف نشده است؛ و (ب) گزارش تحریف‌های مذکور، تعریف نموده است. اکثر تعاریف دیگر از کیفیت حسابرسی به‌رغم تفاوت‌ها، برخی از ویژگی‌های دی آنجلو را بازتاب می‌دهند.

تعریف دی آنجلو، ویژگی انتقادی از درک تأثیر حسابرسی بر اطلاعات صورت‌های مالی را نشان می‌دهد. بیانیه مفاهیم بنیادی حسابرسی، به توانایی حسابرس برای کنترل کیفیت اطلاعات تولیدی یا اطمینان بخشی از مطابقت آن‌ها با اصول پذیرفته‌شده حسابداری می‌پردازد. مطابق قسمت (الف) از تعریف دی آنجلو این امر به شایستگی حسابرس یا توانایی کشف تحریف با اهمیت مربوط می‌شود. قسمت (ب) از تعریف فوق، یعنی احتمال گزارشگری تحریف مذکور، موکول به استقلال حسابرس می‌باشد. از آنجا که تضاد منافع بین استفاده‌کنندگان و تهیه‌کنندگان اطلاعات منجر به افزایش تقاضا برای حسابرسی می‌شود بنابراین استقلال باید ویژگی بنیادی حسابرسی باشد. درجه شایستگی (صلاحیت) و استقلال حسابرس به اجزای کیفیت حسابرسی وابسته است. نکته مهمی که در تعریف دی آنجلو وجود دارد این است که این تعریف در زمینه‌ی احتمالات ارزیابی‌شده بازار جای می‌گیرد. از این‌رو، این تعریف به درک بازار از این که آیا حسابرس عملیات حسابرسی را با شایستگی انجام داده و نیز میزان درک از استقلال حسابرس، وابسته است. دی آنجلو با معرفی مفهوم درک بازار از شایستگی (صلاحیت) و استقلال حسابرس به سمت تأکید بر اجزای کیفیت حسابرسی تغییر جهت می‌دهد. این مطلب به آنچه در بیانیه پژوهش حسابرسی شماره ۶ تحت عنوان توانایی حسابرس برای افزایش اعتبار صورت‌های مالی توصیف شده است، مربوط می‌شود. حسن شهرت حسابرس اغلب در پژوهش‌های تجربی پیرامون کیفیت حسابرسی آزمون شده است؛ بنابراین اغلب در ادبیات مربوطه فاصله بین شایستگی (صلاحیت) و استقلال درک شده و واقعی مبهم می‌باشد. در راستای بررسی کامل مطالب گذشته ارائه تعریفی که وضعیت مذکور را ترسیم کند، مطلوب به نظر می‌رسد.

پژوهش در باب کیفیت حسابرسی را نمی‌توان بدون در نظر گرفتن عرضه کیفیت حسابرسی توسط مؤسسات حسابداری رسمی تحلیل کرد. بخش دیگری از پژوهش‌های انجام‌شده درباره کیفیت حسابرسی بر عرضه حسابرسی باکیفیت مطلوب به‌وسیله حسابرسان مستقل متمرکز بوده است. برای مثال داتار و همکارانش (۱۹۹۱) بیان کردند که پیش‌بینی اولیه‌ی طرف تقاضا این است که صاحب‌کاران پر ریسک تر، حسابرسان باکیفیت تر را انتخاب می‌کنند اما فلتهم و همکارانش (۱۹۹۱) بیان کرده‌اند که پیش‌بینی داتار و همکارانش را باید با توجه به افزایش هزینه تفاضلی حسابرسی باکیفیت تر تحلیل کرد (حساس یگانه و قنبریان، ۱۳۸۵).

پژوهش‌ها نشان داده است که ساختار موسسه حسابرسی نیز بر کیفیت حسابرسی اثر دارد. بر اساس این پژوهش‌ها کیفیت حسابرسی در موسسه‌هایی که ساختار قوی‌تری در استفاده از روش‌های حسابرسی دارند، با سایر موسسه‌ها تفاوت دارند. ادغام موسسه‌های حسابرسی و یکسان شدن روش‌های مورد استفاده در موسسه‌های مختلف این فرضیه را کم‌اهمیت ساخته

است. بیشتر محققان این نظریه را مطرح کرده‌اند که به‌طور کلی، رابطه مستقیمی بین کیفیت حسابرسی و حق‌الزحمه حسابرسی وجود دارد و اگر موسسه‌های بزرگ حق‌الزحمه بیشتری به صاحب‌کار تحمیل می‌کنند به این معنی است که کیفیت خدمات حسابرسی آن‌ها مطلوب‌تر است. پژوهش‌ها، البته این فرضیه را نیز مطرح کرده است که موسسه‌های بزرگ‌تر به دلیل تجربه بیشتر و ساختار مناسب‌تری توانند بخشی از صرفه اقتصادی خود را به مشتری منتقل کنند و حق‌الزحمه کمتری از صاحب‌کار بگیرند (علوی طبری و همکاران، ۱۳۸۸).

مطالعات بررسی‌کننده اعتبار اطلاعات بیان می‌کنند که ارزیابی‌های سرمایه‌گذاران از فایده‌مندی سود گزارش‌شده برای پیش‌بینی جریان‌های نقدی آینده می‌تواند توسط حسابرسان دارای نام تجاری تحت تأثیر قرار گیرد. مدیریت سود چنانچه باهدف اثرگذاری بر درک استفاده‌کنندگان برون‌سازمانی انجام شود. فایده‌مندی به کارگیری حسابرسان دارای نام تجاری و درعین‌حال دارای توان نظارت پایین را اثبات می‌نماید. به‌هرحال مطالعات بررسی‌کننده رابطه اجزای کیفیت سود مشخص می‌کنند که اگرچه صاحب‌کاران حسابرسی شده توسط حسابرسان دارای نام تجاری می‌توانند انگیزه‌های بیشتری برای مدیریت سود داشته باشند، اما حسابرسان دارای نام تجاری مدیریت سود را محدود می‌نمایند.

۲-۲. پیشینه پژوهش

- پائول و همکاران (۲۰۱۷) پژوهشی تحت عنوان تأثیر "ویژگی‌های شرکت بر کیفیت حسابرسی" انجام دادند یافته‌های مطالعه نشان می‌دهد که بین متغیرهای توضیحی و متغیر وابسته رابطه معناداری وجود دارد. به این معنی که متغیرهایی مانند اندازه شرکت، اندازه هیئت‌مدیره، هیئت‌مدیره، اهرم مالی و سودآوری شرکت شاخص‌های مهم کیفیت حسابرسی در میان شرکت‌های نیجریه هستند. این مطالعه توصیه می‌کند که شرکت‌ها و سازمان‌های نظارتی باید به دنبال این ویژگی‌ها در شرکت‌های نیجریه باشند. همچنین نشان می‌دهد که نظارت باید تقویت شود تا اطمینان حاصل شود که این ویژگی‌ها نشان‌دهنده چیزی است که در شرکت‌های نیجریه وجود دارد.

- بر اساس مطالعات دوپاچ و سیمونیچ (۲۰۱۶)، کیفیت حسابرسی، تابعی از تعداد رویه‌های حسابرسی انجام‌شده و تعداد حسابرسان است و مؤسسات حسابرسی بزرگ به‌طور واضح منابع بیش‌تری را برای هدایت آزمون‌های حسابرسی دارند. به‌هرحال به کارگیری منابع برای بالا بردن کیفیت حسابرسی از قابلیت استفاده منابع مهم‌تر است.

- هنوک (۲۰۱۵) در پژوهش خود به "بررسی رابطه بین کیفیت خدمات مؤسسات حسابرسی و اندازه حسابرس" پرداخت و پی برد مؤسسات حسابرسی بزرگ همیشه خدمات بهتری نسبت به مؤسسات کوچک‌تر ارائه نمی‌دهند.

چانتائو و همکاران (۲۰۱۵) در پژوهش خود به "تجزیه و تحلیل شناخت (درک) بازار سهام از کیفیت حسابرسی میان تعدادی از مؤسسات حسابرسی کوچک در بازار حسابرسی" چین پرداختند. این پژوهشگران دریافتند رابطه مثبت بین اندازه مؤسسه حسابرسی و درک سرمایه‌گذار از کیفیت سودآوری وجود دارد. نتایج پژوهش چانتائو و همکاران (۲۰۰۷) نشان داد اندازه‌های مختلف مؤسسات حسابرسی روی کیفیت حسابرسی تأثیرگذار است.

- دیلمی معزی (۱۳۹۶) پژوهشی تحت عنوان "بررسی کیفیت حسابرسی، حاکمیت شرکتی و ویژگی‌های شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران" انجام دادند هدف این پژوهش تأثیر مکانیزم‌های حاکمیت شرکتی شامل آزادی عمل (استقلال هیئت‌مدیره)، درصد مالکیت نهادی، درصد مالکیت مؤسسات نهادی غیرمالی، درصد مالکیت مؤسسات مالی و استقلال مدیرعامل از رئیس هیئت‌مدیره و همچنین ویژگی‌های شرکت شامل اندازه شرکت، پیچیدگی شرکت و اهرم مالی و ویژگی‌های شرکت‌های پذیرفته در بورس اوراق بهادار تهران بر کیفیت حسابرسی است. در این پژوهش از متغیر مجازی کیفیت حسابرسی به عنوان متغیر وابسته استفاده به عمل آمده است. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که تأثیر استقلال هیئت‌مدیره و درصد مالکیت مؤسسات نهادی غیرمالی بر کیفیت حسابرسی، منفی و در مقابل تأثیر درصد مالکیت نهادی، درصد مالکیت مؤسسات مالی و تمام ویژگی‌های شرکت شامل اندازه شرکت، پیچیدگی شرکت و اهرم مالی بر کیفیت حسابرسی مثبت بوده است. همچنین نتایج نشان می‌دهد که استقلال مدیرعامل از رئیس هیئت‌مدیره شرکت بر کیفیت حسابرسی تأثیر ندارد. از یک سو، شرکت‌های دارای سیستم‌های قوی‌تر حاکمیت شرکتی و نظارت مناسب‌تر، احتمالاً توانایی بیش‌تری برای تحت تأثیر قرار دادن مدیریت شرکت جهت حسابرسی باکیفیت اطلاعات شرکت را دارند. از سوی دیگر، حاکمیت شرکتی مناسب توسط مدیران به این دلیل مهم پنداشته می‌شود تا بر کیفیت گزارش دهی مالی تأثیر بگذارد که این مهم خود تأثیر بااهمیتی بر اعتماد سرمایه‌گذاران و اطمینان عموم ذی‌نفعان نسبت به بازارهای سرمایه و خرید سهام شرکت‌های عام دارد. مطالعات نشان داده‌اند که حاکمیت شرکتی مناسب اثرات نامطلوب مدیریت سود و نیز احتمال گزارش دهی مالی بی‌کیفیت ناشی از تقلب یا خطا را کاهش می‌دهد. به شکل سنتی حسابرسان مستقل نیز نقش بااهمیتی در ارتقای اعتبار اطلاعات مالی ایفا می‌کند. لذا، در این پژوهش به دنبال بررسی این موضوع هستیم که آیا بین مکانیزم‌های حاکمیت شرکتی و ویژگی‌های شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران و کیفیت حسابرسی رابطه‌ای وجود دارد یا خیر؟ با توجه به مطالب بالا، در ادامه پژوهش این هدف دنبال می‌شود که آیا مکانیزم‌های حاکمیت شرکتی و ویژگی‌های شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران منجر به تغییر در کیفیت حسابرسی (تغییر حسابرسان از سایر مؤسسات حسابرسی به سازمان حسابرسی) می‌شود یا خیر؟ برای انجام این پژوهش، تعداد ۱۲۸ شرکت پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران در طی زمانی ۱۳۹۰-۱۳۸۲ انتخاب و فرضیه‌های مربوطه با استفاده از مدل‌های رگرسیونی حداکثر درست‌نمایی- لوجیت باینری (لجستیک) آزمون شده است.

- واعظ و عیدیوندی (۱۳۹۵) پژوهشی تحت عنوان "تأثیر ویژگی‌های هیئت‌مدیره و کیفیت حسابرسی بر عملکرد شرکت در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بازار بورس اوراق بهادار تهران" انجام دادند هدف تحقیق حاضر، بررسی تأثیر ویژگی‌های هیئت‌مدیره و کیفیت حسابرسی بر عملکرد مالی در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران است. از سه متغیر اندازه‌ی هیئت‌مدیره، استقلال هیئت‌مدیره و دوگانگی وظیفه‌ی مدیرعامل به عنوان ویژگی‌های هیئت‌مدیره استفاده شده است. اندازه‌ی موسسه‌ی حسابرسی به عنوان کیفیت حسابرسی و بازده دارایی‌ها و نسبت Q توین نیز به عنوان شاخص عملکرد شرکت به کار گرفته شده است. برای آزمون فرضیه‌های تحقیق، از رویکرد تحلیل داده‌های ترکیبی با به کارگیری نمونه‌ای شامل ۸۸ شرکت پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران بین سال‌های ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۱ استفاده شده است. نتایج تحقیق در کل حاکی از تأیید فرضیه‌های اول، سوم و چهارم تحقیق، بوده است. به بیان دیگر بین استقلال

هیئت مدیره، اندازه‌ی هیئت مدیره و کیفیت حسابرسی با شاخص عملکرد مالی (نسبت کیو توین و بازده دارایی‌ها) رابطه‌ی مثبت و معناداری وجود داشته است؛ اما بین دوگانگی وظیفه‌ی مدیرعامل و عملکرد مالی ارتباط معناداری یافت نشد.

- اخگر و کرمی (۱۳۹۳) پژوهشی تحت عنوان "بررسی تأثیر ویژگی‌های شرکت بر کیفیت گزارشگری مالی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران" انجام دادند هدف اصلی این تحقیق، بررسی تأثیر ویژگی‌های شرکت بر کیفیت گزارشگری مالی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد. بدین منظور با استفاده از روش نمونه‌گیری حذف سیستماتیک تعداد ۱۲۰ شرکت فعال در بورس اوراق بهادار تهران در بازه زمانی ۱۳۸۲-۱۳۹۱ به عنوان نمونه بررسی انتخاب گردیده است. برای بررسی رابطه بین متغیرها، از ضریب همبستگی پیرسون، استفاده گردید. برای برآورد مدل از آزمون F لیمر و هاسمن برای انتخاب بهترین مدل از میان داده تابلویی، اثرات ثابت و اثرات تصادفی استفاده می‌شود. در این پژوهش تأثیر هفت عامل ویژگی شرکت در قالب سه متغیر، ساختاری (اندازه شرکت و اهرم)، نظارتی (ترکیب هیئت مدیره و سهامداران نهادی) و عملکردی (سودآوری، نقدینگی و رشد شرکت)، مورد بررسی قرار می‌گیرد. نتایج این بررسی نشان می‌دهد که متغیرهای اندازه شرکت، سودآوری، نقدینگی و رشد شرکت دارای رابطه مثبت و معنی دار و متغیرهای اهرم و ترکیب هیئت مدیره رابطه‌ای منفی و معنی دار با کیفیت گزارشگری مالی دارند و همچنین متغیر سهامداران نهادی رابطه‌ای معنی دار بر متغیر وابسته تحقیق ندارد.

۳-۲. فرضیه‌های پژوهش

- ۱- اندازه شرکت بر کیفیت حسابرسی تأثیر معناداری دارد.
- ۲- استقلال هیئت مدیره بر کیفیت حسابرسی تأثیر معناداری دارد.
- ۳- اندازه هیئت مدیره بر کیفیت حسابرسی تأثیر معناداری دارد.
- ۴- اهرم مالی بر کیفیت حسابرسی تأثیر معناداری دارد.
- ۵- سودآوری بر کیفیت حسابرسی تأثیر معناداری دارد.

۳. روش‌شناسی پژوهش

۳-۱. روش پژوهش و شیوه گردآوری داده‌های پژوهش

این پژوهش از لحاظ هدف کاربردی و از لحاظ ماهیت، یک پژوهش توصیفی با تأکید بر روابط علی است، زیرا از یک طرف وضع موجود را بررسی می‌کند و از طرف دیگر، رابطه بین متغیرهای مختلف را با استفاده از تحلیل رگرسیون، تعیین می‌نماید علاوه بر این، در حوزه مطالعات پس رویدادی (استفاده از اطلاعات گذشته) قرار می‌گیرد و مبتنی بر اطلاعات واقعی صورت‌های مالی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران و سایر اطلاعات واقعی است؛ که با روش استقرایی به کل جامعه آماری قابل تعمیم خواهد بود.

۳-۲. جامعه آماری پژوهش و شرایط غربال آن

جامعه آماری این پژوهش مشتمل بر شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد و روش نمونه‌گیری، غربالگری است. به این صورت که برای تخمین مدل‌های این پژوهش، آن شرکت‌هایی که دارای شرایط زیر بوده، جزء

نمونه آماری لحاظ می‌شود و آن دسته از شرکت‌هایی که این شرایط را نداشته باشند از نمونه آماری، حذف می‌گردند. شرایط مذکور به شرح زیر می‌باشند:

- دوره زمانی ۵ سال و بین سال‌های ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۵ می‌باشد.
- به‌منظور افزایش قابلیت مقایسه، سال مالی آن‌ها منتهی به پایان اسفندماه باشد.
- در تمامی دوره پژوهش جزء شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران باشند.
- عضو شرکت‌های واسطه‌گری مالی، هلدینگ‌ها (شرکت‌های مادر) و شرکت‌ها نباشند.
- وقفه سه‌ماهه نداشته باشند.

جدول ۱: غربالگری جامعه آماری جهت اخذ نمونه

ردیف	غربالگری	تعداد شرکت‌ها
	تعداد کل شرکت‌ها در پایان سال ۱۳۹۰	۶۳۵
۱	بعد از سال ۹۰ در بورس پذیرفته‌شده باشند.	(۱۷۸)
۲	دوره مالی شرکت‌ها، منتهی بر ۲۹ اسفند هر سال نمی‌باشد.	(۱۳۲)
۳	در تمامی دوره پژوهش جزء شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران نباشند.	(۵۶)
۴	جزء شرکت‌ها و مؤسسات مالی (شرکت‌های سرمایه‌گذاری، واسطه‌گرهای مالی، شرکت‌های لیزینگ) باشند.	(۴۶)
۵	شرکت‌های که طی دوره موردنظر نمادشان بیش از ۹۰ روز توقف داشته باشد.	(۹۶)
	شرکت‌های باقی‌مانده	۱۲۷

۳-۳. مدل و متغیرهای پژوهش

در این بخش به بررسی تأثیر ترکیب هیئت‌مدیره بر درماندگی مالی پرداخته‌شده است. بدین منظور، با توجه به ویژگی داده‌های آماری مورد مطالعه، از مدل‌های پانل دیتا استفاده‌شده است. برآورد ضرایب در مدل‌های پانل دیتا همانند مدل‌های سری زمانی با استفاده روش حداقل مربعات معمولی صورت می‌گیرد. لذا، به‌منظور برآوردهایی کارا از ضرایب متغیرها، می‌بایست فرض‌های مرتبط با این روش تخمین، تأمین گردد. در ادامه این فرض‌ها موردبررسی و آزمون قرار گرفته است.

$$AQ_{i,t} = \alpha_0 + \beta_1 BSIZE_{i,t} + \beta_2 Indep_{i,t} + \beta_3 SIZEB_{i,t} + \beta_4 LEV_{i,t} + \beta_5 ROA_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

که در آن:

SIZE لگاریتم طبیعی جمع دارایی‌ها.

ROA نسبت سود خالص به مجموع دارایی‌های شرکت.

β ضریب ریسک سیستماتیک شرکت i در زمان t .

۴. یافته‌های پژوهش

۴-۱. آمار توصیفی داده‌های مورد مطالعه

در جدول ۲ برخی از مفاهیم آمار توصیفی متغیرها، شامل میانگین، میانه، حداقل مشاهدات، حداکثر مشاهدات و انحراف معیار ارائه شده است.

جدول ۲: نتایج آمار توصیفی

متغیر	میانگین	حداکثر	حداقل	انحراف معیار
AQ	۰/۱۴۵۳۲۸۷	۱	۰/۰۰۰۰	۰/۳۵۳۰۴۳
Bsize	۰/۶۱۵۵۷۰۱	۰/۸	۰/۶	۰/۱۳۰۶۳
Indep	۰/۱۲۴۶۳۹	۰/۴۱۱۳۶۳	-۰/۳۶۱۸۲۵	۰/۱۲۵۰۱۳
Roa	۰/۱۰۴۳۱۵۹	۰/۶۲۱۶۰۹۱	-۰/۷۹۷۳۱	۰/۱۳۷۸۸۷۸
lev	۱/۱۶۹۵۱۴۱	۳/۷۴۲۲۶۵۷	۰/۱۸۸۹۲۹۱	۰/۳۶۸۳۵۱
Size	۱۴/۵۷۱۳۶	۱۸/۷۳۹۳۰۶	۱۱/۳۱۴۳۶۵	۱/۳۲۲۲۹۷۱

اختلاف بین کمینه و بیشینه داده‌ها بیانگر دامنه مناسب برای استفاده از متغیرهاست. تمامی متغیرها از حداقل انحراف معیار برخوردار هستند که نشان از انسجام داده‌های نمونه انتخابی دارد. ضریب کشیدگی نشان می‌دهد که داده‌ها از انسجام مناسبی برخوردارند. فاصله اندک میانگین و میانه متغیرها نشان‌دهنده برخورداری آن‌ها از توزیع نرمال است؛ چنان‌که وجود خطای استاندارد ضریب چولگی و کشیدگی در بازه ۲- و ۲+ مؤید آن است.

۴-۲. نتایج حاصل از برآورد مدل

در این بخش به بررسی تأثیر ترکیب هیئت‌مدیره بر درماندگی مالی پرداخته شده است. بدین منظور، با توجه به ویژگی داده‌های آماری مورد مطالعه، از مدل‌های پانل دیتا استفاده شده است. برآورد ضرایب در مدل‌های پانل دیتا همانند مدل‌های سری زمانی با استفاده روش حداقل مربعات معمولی صورت می‌گیرد. لذا، به منظور برآوردهایی کارا از ضرایب متغیرها، می‌بایست فرض‌های مرتبط با این روش تخمین، تأمین گردد. در ادامه این فرض‌ها مورد بررسی و آزمون قرار گرفته است.

۴-۳. آزمون فرضیه‌های پژوهش

۱. اندازه شرکت بر کیفیت حسابرسی تأثیر معناداری دارد.
۲. استقلال هیئت‌مدیره بر کیفیت حسابرسی تأثیر معناداری دارد.
۳. اندازه هیئت‌مدیره بر کیفیت حسابرسی تأثیر معناداری دارد.
۴. اهرم مالی بر کیفیت حسابرسی تأثیر معناداری دارد.
۵. سودآوری بر کیفیت حسابرسی تأثیر معناداری دارد.

جدول ۳: نتایج برآورد مدل لجستیک برای فرضیه پژوهش

متغیر وابسته: کیفیت حسابرسی				
متغیر مستقل: اندازه شرکت، استقلال هیئت‌مدیره، اندازه هیئت‌مدیره، اهرم مالی، سودآوری				
$AQ_{i,t} = \alpha_0 + \beta_1 BSIZE_{i,t} + \beta_2 INDEP_{i,t} + \beta_3 SIZE_{i,t} + \beta_4 LEV_{i,t} + \beta_5 ROA_{i,t} + \epsilon_{i,t}$				
متغیرها	ضرایب	آماره والد	سطح معنی‌داری	نسبت شانس
مقدار ثابت	۲۶/۲۰۳	۱۶/۶۷۲	۰/۰۰۶	۶۵۱/۱۲
Bsize -	۳/۸۱۴	۵/۳۱۲	۰/۰۰۰۰	۴/۰۸
Indepe -	۵/۱۶۲	۱۱/۵۵۱	۰/۰۰۰۰	۱۱/۲
Roa -	۵/۰۶۱	۱/۷۱	۰/۰۱۰	۲/۲۵
LEV -	۱۱/۵۱۰	۷/۱۱۵	۰/۰۰۰	۱/۰۶۲
Size -	۱۰/۲۳۱	۱/۱۴	۰/۰۰۰	۲/۰۵۷
آماره خی دو	۱۲/۷۱۶	R^2 کاکس اسنیل ۱۹/۰۳		
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰۰			
آماره هاسمر و لمشو	۳۴/۲۱۳	R^2 نگلکرک ۱۵/۳۳		
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰			

جدول شماره ۳ خلاصه نتایج برازش مدل رگرسیون لجستیک حاصل از آزمون فرضیه تحقیق را نشان می‌دهد. مطابق این جدول، مقدار آماره خی دو (۱۲/۷۱۶) و سطح معنی‌داری آن نشان‌دهنده معنی‌دار بودن کل مدل رگرسیون است. مقدار آماره والد برای متغیر اندازه هیئت‌مدیره (۵/۳۱۲) و سطح معناداری آن (۰/۰۰۰) و برای متغیر استقلال هیئت‌مدیره (۱۱/۵۵۱) و سطح معناداری آن (۰/۰۰۰) نشان می‌دهد که اندازه هیئت‌مدیره، استقلال هیئت‌مدیره با کیفیت حسابرسی، رابطه مثبت و معناداری وجود دارد؛ بنابراین، فرضیه فرعی اول و دوم تحقیق مورد تأیید قرار می‌گیرد. نتایج مربوط به آزمون فرضیه‌های فرعی سوم تا پنجم مالی نیز نشان می‌دهد که از بین متغیرهای ذکرشده، متغیر سودآوری، اندازه شرکت و اهرم مالی با کیفیت حسابرسی رابطه مثبت و معنی‌داری دارد؛

از سوی دیگر، سطح معنی‌داری ارائه‌شده مربوط به آماره هاسمر و لمشو (۰/۰۰۰) حاکی از انطباق مناسب مدل با مشاهدات واقعی است. به بیانی دیگر این آماره نشان‌دهنده نیکویی برازش مدل است. مقدار شاخص‌های R^2 کاکس اسنیل و R^2 نگلکرک در مدل نیز به ترتیب برابر با ۱۹/۳ درصد و ۱۵/۳۳ درصد است که بیانگر قدرت پیش‌بینی مناسب مدل است.

۵. بحث و نتیجه‌گیری پژوهش

جدایی مالکیت از مدیریت منجر به عمومیت مسئله نمایندگی می‌گردد. در این خصوص، تضاد بین حداکثر رساندن منافع به کارگزاران و کارگزاران مفروض است. حل مشکل نمایندگی تا حدودی اطمینان خاطر سهامداران را فراهم می‌سازد که مدیران در تلاش‌اند تا ثروت آنان را به حداکثر برسانند (قالیباف اصل ۱۴۸۷). در سال‌های اخیر، حاکمیت شرکتی به

یک جنبه اصلی و پویای تجارت تبدیل شده و توجه به آن به صورت تصاعدی روبه افزایش است سرمایه گذاران نهادی یکی از سازوکارهای حاکمیت شرکتی نیرومند را بازنمایی می کنند که می توانند بر مدیریت شرکت نظارت داشته باشند، زیرا آنان هم می توانند بر مدیریت شرکت، نفوذی چشم گیر داشته باشند و هم می توانند منافع مدیریت را با منافع گروه سهامداران هم جهت نمایند. تمرکز مالکیت در دست سرمایه گذاران نهادی مشکلات نمایندگی را کنترل نموده، حمایت از منافع سرمایه گذاران را بهبود می بخشد (ابراهیمی کردلر، ۱۳۹۶).

درجه اهرمی بالا و کم بودن سرمایه شرکت ها در تناسب با حجم ترازنامه های آن ها در مقایسه با سایر شرکت های تجاری، عدم تناسب زمانی سررسید بین دارایی ها و بدهی ها، لزوم حفظ اعتماد دائمی سپرده گذاران، ابتلا به ریسک های متنوع و نبود شفافیت قطعی در صورت های مالی به دلیل سرعت بالای تغییر در اقلام ترازنامه ای در مقایسه با سایر شرکت های تجاری از مواردی است که شرکت ها را به عنوان یکی از مراجع بحران ها در اقتصاد معرفی نموده است. ایجاد بحران موجب سلب اعتماد عمومی و هجوم سپرده گذاران به شرکت ها برای باز پس گرفتن سپرده های خود می گردد. این موضوع می تواند ورشکستگی های سریع برای شرکت ها را به همراه داشته باشد [۲] افزایش شدید اعتبارات و عدم تطابق سررسید دارایی ها و بدهی های عملیاتی، سرمایه گذاری های نامناسب و عدم نظارت و ضعف مقررات، ضعف کنترل های داخلی، ریسک عملیاتی بالا، ضعف در مدیریت نقدینگی، سرمایه گذاری های ضعیف و توجه نشده، به کارگیری ضعیف حسابرسی و سوء مدیریت از جمله عوامل مؤثر در ایجاد بحران می باشند.

امروزه پیشرفت های زیادی در زمینه موضوع ترکیب هیئت مدیره در سطح جهان صورت گرفته است و کشورهای پیشرو در این راستا به مشارکت کنندگان در ترکیب هیئت مدیره و موضوع هایی از قبیل سهامداران و روابط با آن ها، مسئولیت پاسخگویی، بهبود عملکرد هیئت مدیره، کمیته های هیئت مدیره (نظیر کمیته حسابرسی، کمیته ریسک)، حسابرسان و نظام حسابداری و کنترل های داخلی، توجه ویژه ای معطوف می دارند.

رمز موفقیت یک شرکت در گرو هدایت مطلوب آن است به گونه ای که می توان ادعا کرد راز جاودانگی شرکت های معروف و خوش نام، در برخورداری آن ها از یک هیئت مدیره مؤثر و کارا نهفته است. هیئت مدیره شرکت قلب آن محسوب می شود. وجود جریان نامحدود و صحیح اطلاعات در هیئت مدیره به اندازه جریان آزاد و دائم خون برای تندرستی و سلامت بدن مورد نیاز می باشد.

هیئت مدیره در صورت آشنایی با ریسک های ذاتی مربوط به فعالیت ها و داشتن درک عمیق از کسب و کار آن، داشتن استقلال، داشتن توازن قوای مطلوب در سطح بدنه خود و عدم تسلط یک شخص خاص، استفاده از اعضای غیرموظف، استفاده از سیستم کنترل های داخلی مناسب و همچنین حسابرسان (اعم از مستقل و داخلی)، مدیریت ریسک های محیطی شرکت (اعم از ریسک اعتباری، ریسک نقدینگی، ریسک های بازار، ریسک حقوقی، ریسک تمرکز و ...)، حمایت از کلیه ذینفعان شرکت می تواند تا اندازه بسیار بالایی مانع از عملکرد نامطلوب شرکت گردیده و با مدیریت صحیح بر دارائی ها و بدهی های عملیاتی، سرمایه گذاری ها، نحوه وصول مطالبات، سودآوری و بقا و ادامه فعالیت شرکت را تضمین نماید. بدیهی است این روند تا اندازه قابل توجهی شرکت را از ورود به عرصه بحران و غلتیدن در ورطه توقف و ورشکستگی مصون می نماید. سازوکارهای موصوف که درواقع نتیجه اعمال حاکمیت شرکتی مناسب در محیط شرکت محسوب می گردند نقش کلیدی در هدایت صحیح شرکت ایفا می نمایند.

هدف این تحقیق مطالعه تأثیر ویژگی‌های شرکت بر کیفیت حسابرسی در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران است. بدین منظور پنج فرضیه برای تأثیر ویژگی‌های شرکت بر کیفیت حسابرسی تدوین و سپس با طراحی مدل‌های رگرسیونی مناسب که هر کدام حاکی از تأثیر ویژگی‌های شرکت بر کیفیت حسابرسی به صورت جداگانه است آزمون‌های آماری لازم انجام گردید. نتایج آزمون فرضیه‌های تحقیق به صورت خلاصه نشان داد که در مجموع ویژگی‌های شرکت بر کیفیت حسابرسی تأثیر دارد. در ادامه به تشریح نتایج هر فرضیه پرداخته شده است.

خلاصه نتایج برازش مدل رگرسیون لجستیک حاصل از آزمون فرضیه اول تحقیق را نشان می‌دهد. مطابق این جدول، مقدار آماره خی دو (۱۲/۷۱۶) و سطح معنی‌داری آن نشان‌دهنده معنی‌دار بودن کل مدل رگرسیون است. مقدار آماره والد برای متغیر اندازه هیئت‌مدیره (۵/۳۱۲) و سطح معناداری آن (۰/۰۰۰) و برای متغیر استقلال هیئت‌مدیره (۱۱/۵۵۱) و سطح معناداری آن (۰/۰۰۰) نشان می‌دهد که اندازه هیئت‌مدیره، استقلال هیئت‌مدیره با کیفیت حسابرسی، رابطه مثبت و معناداری وجود دارد؛ بنابراین، فرضیه فرعی اول و دوم تحقیق مورد تأیید قرار می‌گیرد. نتایج مربوط به آزمون فرضیه‌های فرعی سوم تا پنجم مالی نیز نشان می‌دهد که از بین متغیرهای ذکر شده، متغیر سودآوری، اندازه شرکت و اهرم مالی با کیفیت حسابرسی رابطه مثبت و معنی‌داری دارد؛ از سوی دیگر، سطح معنی‌داری ارائه‌شده مربوط به آماره هاسمر و لمشو (۰/۰۰۰) حاکی از انطباق مناسب مدل با مشاهدات واقعی است. به بیانی دیگر این آماره نشان‌دهنده نیکویی برازش مدل است. مقدار شاخص‌های R2 کاکس اسنیل و R2 نگلکرک در مدل نیز به ترتیب برابر با ۱۹/۳ درصد و ۱۵/۳۳ درصد است که بیانگر قدرت پیش‌بینی مناسب مدل استنتاجی این تحقیق با تحقیقات رنجر درگاه (۱۳۹۰)، صادقی شریف و بهادری (۱۴۹۲)، تقوی و احدی سرکانی (۱۴۹۰)، اون گور (۲۰۱۴)، کاپوپولس و لازاری تو (۲۰۱۲) و دمستر و ویلاونگا (۲۰۰۱) همخوانی دارد.

۶. منابع و مآخذ

۱. احدی سرکانی. (۱۳۹۵). "ارزیابی روابط متقابل رشد اقتصادی با ساختار مالی و ساختار مالکیت شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران"، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات.
۲. احمدپور، احمد و همکاران. (۱۳۹۱). بررسی رابطه بین تغییرات در سهم بازار فروش و آثار آن بر بازده حقوق صاحبان سهام و فرصت‌های رشد آتی در شرکت‌های پذیرفته‌شده بورس اوراق بهادار تهران، فصلنامه بورس اوراق بهادار سال ۵، شماره ۱۹.
۳. اشرف زاده حمیدرضا، مهرگان نادر. (۱۳۸۷). "اقتصادسنجی پانل دیتا"، تهران، موسسه تحقیقات تعاون دانشگاه تهران.
۴. آقایی، محمدعلی. (۱۳۸۹). بررسی رابطه بین ویژگی‌های حاکمیت شرکتی و مدیریت سود در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران. تحقیقات حسابداری، شماره ۴.
۵. بادآور نهندي، یونس و وحید تقی زاده. (۱۳۹۴). ارتباط بین برخی مکانیزم‌های حاکمیت شرکتی و کارایی سرمایه‌گذاری در مراحل چرخه عمر، مجله دانش حسابداری، سال ۵، شماره ۱۸.
۶. برادران خسروشاهی. (۱۳۸۷). "اثر ساختار مالکیت از نظر میزان پراکندگی و تمرکز مالکیت بر عملکرد شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران"، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبائی.
۷. بیدرام، رسول. (۱۳۹۱). همگام با اقتصادسنجی. چاپ اول، تهران: انتشارات منشور بهره‌وری.

۸. پورزمانی، زهرا. (۱۳۹۵)، "حاکمیت شرکتی و پیش‌بینی ورشکستگی شرکت‌ها"، رساله دکتری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات.
۹. جلالی. (۱۳۸۷). "حاکمیت شرکتی و حرفه حسابداری"، حسابداری، شماره ۱۹۶.
۱۰. حساس یگانه. (۱۳۹۴). "سیستم‌های حاکمیت شرکتی"، حسابداری، شماره ۱۶۹.
۱۱. حساس یگانه، پوریا نسب. (۱۳۹۴). "نقش سرمایه‌گذاران نهادی در حاکمیت شرکتی"، حسابداری، شماره ۱۶۴.
۱۲. حساس یگانه و مرتضی معیری (۱۳۸۷)، "حاکمیت شرکتی، حسابرسی و کمیته حسابرسی"، حسابداری، شماره ۲۰۰.
۱۳. حساس یگانه و هادی هاشمی. (۱۳۸۷). "مرور مبانی و مدل‌های مختلف حاکمیت شرکتی"، حسابداری، شماره ۲۰۱.
۱۴. حساس یگانه و همکاران. (۱۳۸۷). "بررسی رابطه بین سرمایه‌گذاران نهادی و ارزش شرکت"، بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، شماره ۵۲.
۱۵. حساس یگانه. (۱۳۹۴). "فلسفه حسابرسی"، انتشارات علمی فرهنگی.
۱۶. خدایی وله زاقرد، محمد و منیره یحیایی. (۱۳۸۹). بررسی رابطه بین کیفیت گزارشگری مالی و کارایی سرمایه‌گذاری در بورس اوراق بهادار تهران، مجله حسابداری مدیریت، سال ۴، شماره ۵.
۱۷. خدمتی همپا، حسین. (۱۳۸۸). بررسی رابطه بین حاکمیت شرکتی و هموارسازی سود در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران، رساله کارشناسی ارشد حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز، به راهنمایی حیدر محمدزاده.
۱۸. داداشی. (۱۳۸۸). "تأثیر حاکمیت شرکتی بر تصمیمات حسابرسان درباره ریسک و برنامه‌ریزی"، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبائی.
۱۹. رجبی. (۱۳۹۵). "بررسی حاکمیت شرکتی بر هزینه سرمایه شرکت"، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات.
۲۰. رسائیان. (۱۳۸۸). حاکمیت شرکتی و کنترل، بررسی مسائل و سیاست‌های اقتصادی، شماره‌های ۸۹ و ۹۰.
۲۱. رهبری. (۱۳۹۴). "مطالعه و شناخت وضعیت حاکمیت شرکتی در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران و مقایسه آن با کشورهای جهان"، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبائی.
۲۲. رهبری خرازی، مهسا. (۱۳۹۵). «اصول شرکتی سازمان همکاری اقتصادی و توسعه». تهران، شرکت اطلاع‌رسانی بورس.
۲۳. رهنمای رودپشتی و نیکومرام. (۱۳۹۵). "مدیریت مالی راهبردی"، انتشارات آگاه.
۲۴. شورورزی، محمدرضا و محسن خلیلی و حمید سلیمانی و امید فروتن. (۱۳۹۴). "بررسی رابطه بین حاکمیت شرکتی و عملکرد شرکت بر مبنای رگرسیون فازی"، پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی، سال ۷، شماره ۲۵.
۲۵. فروغی، داریوش و محسن صادقی. (۱۳۸۹). رابطه بین محافظه‌کاری و کارایی سرمایه‌گذاری در شرکت‌های پذیرفته‌شده بورس اوراق بهادار تهران، فصلنامه مطالعات حسابداری، شماره ۲۷.

۲۶. قالیباف اصل، رضایی. (۱۳۸۶). "بررسی تأثیر ترکیب هیئت‌مدیره بر عملکرد شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران"، تحقیقات مالی، شماره ۲۴.
۲۷. قنبری. (۱۳۸۶). "بررسی تأثیر مکانیزم‌های حاکمیت شرکتی بر عملکرد شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران"، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه الزهرا.
۲۸. کاشانی پور، محمد و امیر رستایان. (۱۳۸۸). حاکمیت شرکتی و کنترل، مجله دانشکده علوم اداری و اقتصاد دانشگاه اصفهان، ویژه‌نامه حسابداری، سال بیستم، شماره ۴.
۲۹. کرمانی. (۱۳۸۷). "تأثیر ساختار مالکیت بر عملکرد شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران"، بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، شماره ۵۴.
۳۰. کیان، نرگس. (۱۳۹۳). "رابطه بین سازوکارهای حاکمیت شرکتی و کارایی سرمایه‌گذاری در شرکت‌های دارای محصولات متنوع"، کنفرانس بین‌المللی حسابداری، اقتصاد و مدیریت مالی، تهران.
۳۱. محمدزاده سالطه، حیدر. (۱۳۸۹). ارائه الگوی برای تبیین ارتباط بین حاکمیت شرکتی و کیفیت سود، رساله دکتری رشته حسابداری دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران، به راهنمایی دکتر هاشمی نیکومرام.
۳۲. مشایخی، شهناز. (۱۳۸۵). «بررسی رابطه بین کیفیت سود و برخی از جنبه‌های اصول راهبردی در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران». بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، ۴۵. صص ۴۴-۲۵.
۳۳. معیری. (۱۳۸۷). "حاکمیت شرکتی، حسابرسی و کمیته حسابرسی"، حسابداری، شماره ۲۰۰.
۳۴. نوازی. (۱۳۸۷). "تغییر در شیوه مدیریت شرکت‌ها یا حاکمیت شرکتی"، خبرگزاری فارس.
۳۵. نو فرستی محمد. (۱۳۷۸). "ریشه واحد و هم جمعی در اقتصادسنجی"، تهران، مؤسسه خدمات فرهنگی رسا، چاپ اول.
36. Abdul Rahman, R. and Heneem, F. (2006). "Board, audit committee, culture and earning manamement Malaysian evidence", Managerial Auditing Journal.
37. Alishah, S. and Ali Butt, S.; hasan, A. (2009). "corporate governance and earnings management empirical evidence from Pakistani listed companies", Euro journal of scientific research, Euro journals publishing. and Rene Stulz, Elsevier 2004, 11.
38. Beasley, M. (1996). "An empirical analysis of the relation between the board of director composition and financial statement fraud", the accounting review, No. 71.
39. Berle, A. and Means, G. (1942). "The modern corporation and private, Investor Protection and Corporate Governance, Journal of Financial.
40. Black, B, Love, I and Rachinsky, A (2006). Corporate governance indices and firms market values: time series evidence from Russia", Emerging Markets Review, vol. 7.
41. Cheung, Y. Stouraitis, A. and Tan, W. (2011). Corporate governance, investment, and firm valuation in Asian emerging markets. Journal of Corporate Governance: An International Review. Vol. 15, No. 2. Economics 58.
42. Gompers, P, Ishii, J and Metric, A. (2004). Corporate governance and equity prices", Quarterly Journal of Economics, vol. 118, no. 1
43. Hill, C. and Jones, T. (1992). "Stakeholder- agency theory", Jornal of management studies. International Financial Management & Accounting, 22 (4).

44. Klein, A. (2006). "Audit committee, board of director characteristics and earnings management", Law and economics research paper series working paper, No 06-42.
45. La Porta, R., Lopez-de-Silanes, F., Shleifer, A., and Vishny, R. 2000.
46. Marion Hutchinson, Michael Seamer, Larelle (Ellie) Chapple. (2015). Institutional Investors, Risk/Performance and Corporate Governance 'The International Journal of Accounting
47. OECD. (1999). OECD Principles of Corporate Governance, Organization for Economic Cooperation and Development, Paris.
48. Panayiotis C. Andreou, Christodoulos Louca, Photis M. Panayides. (2014). Corporate governance, financial management decisions and firm performance: Evidence from the maritime industry 'Transportation Research Part E 64.
49. Park, Y. and Shin, H. (2004). " Board composition and earnings management in Canada", Journal of corporate governance. property Macmillan New York.
50. Stein, J. (2004). "Agency, Information and corporate investment" in Handbook of the Economics of Finance, edited by George Constantinides, Milt Harris Structure and Firm Performance: Evidence from Greek Firms" .
51. Tsaia, H. and Z. Gu (2007). "The Relationship Between Institutional Ownership and Casino Firm Performance. " Hospitality Management.

Investigating the Impact of Company's Characteristics on the Audit Quality of Companies Accepted in Tehran Stock Exchange

Fatemeh Mosaferi neghad moghadam¹

Date of Receipt: 2019/06/27 Date of Issue: 2019/07/22

Abstract

The main objective of this research is to investigate the effect of the company's characteristics on the audit quality of the listed companies in Tehran Stock Exchange. This research is related to the relationship between causal variables, from the point of view of purpose, applied and in terms of method, descriptive-post-event, in which the historical information of companies and statistical methods are used to test the hypotheses. In this study, panel data was used to estimate the model. The statistical population of this research is all firms accepted in Tehran Stock Exchange during the years 1391 to 1395; the sample number was selected by systematic elimination method of 127 companies. The Pearson correlation coefficient was used to examine the relationship between variables. To estimate the model, the F lemmer and Hausman tests are used to select the best model through panel data, fixed effects and random effects. Regression was used to test the hypothesis. In this research, the effect of five factors of the company's characteristics on three variables, structure (size of company and leverage), regulatory (independence of board of directors, size of the board of directors) and performance (profitability) are examined. The results of this study indicate that there is a positive and significant relationship between the size of the board of directors and the independence of the board of directors with the quality of audit, as well as the profitability variables, firm size and financial leverage with audit quality.

Keyword

Company characteristics, Audit quality, Board size, Board independence, Firm size, financial leverage, Profitability

1. Master in Accounting, Faculty Humanities, Dementement Accounting, ISLAMIC AZAD UNIVERSITY Astara Branch, Astara, Iran (Bitamosaferi@gmail.com)